

Festtal vid Aalto-universitetets inskription
2.9.2014

Verkställande direktör Matti Vanhanen

Ärade festpublik

Beslutet att grunda Aalto-universitetet parallellt med den stora universitetsreformen var både medvetet och väl övervägt. Målet var klart. Beslutsfattarna ville uttryckligen ge universitetet exceptionellt goda förutsättningar, i våra förhållanden, för att inom sina styrkeområden skapa sådana resultat som gynnar hela samhället och i synnerhet vårt företagsliv, som är inne i en internationaliseringsprocess.

För detta syfte sammanslogs tre universitet. En ny struktur med externa styrelsemedlemmar bildades för beslutsfattandet. Universitetet kapitaliserades kraftigt enligt balansräkningsmodellen. För inledningsskedet anslogs årliga tilläggsresurser för att underlätta bygget av en solid start för det nya universitetet.

Som utomstående har jag sökt följa med universitetets första steg och anser att de har tagits i rätt riktning.

Nu ser jag att en av grundstenarna håller på att urholkas. Det må därför tillåtas mig att, i egenskap av beslutsfattare under det skede universitetet grundades, påminna om vad som var syftet med den extra finansieringen.

Min regering beslutade att tilläggsatsningen i de årliga anslagen ska öppnas för konkurrens även från de andra universiteten. Avsikten var att Aalto skulle delta i den konkurrensen. Nu har jag enligt uppgifter i pressen förstått att anslaget de facto kommer att användas för att kompensera budgetnedskärningar i de andra universiteten. Om det är så har man på en kort tid glömt vad som var grundtanken bakom tilläggsatsningen. Om det i samhället finns en stark tro på att vi genom att satsa på kompetens kan klara oss bra i den allt hårdare internationella konkurrensen, trots att Finland är ett land med en hög kostnadsnivå, måste vi vara konsekventa och ta saken på allvar. I företagen är man alltid tvungen att fundera på företagets styrkeområden. Sedan satsar man på dem. Det samma gäller för nationer. Allt sedan Snellmans tider har gedigen bildning varit en hörnsten för den nationella utvecklingen.

Beslutet var helt medvetet i tiden. Den extra finansieringen, som min regering anvisade för både kapitaliseringen och verksamheten, var inte någon automatisk tilläggsfinansiering till hela universitetsfältet. Universitetsfältet kunde få extrafinansieringen endast för att universitetsreformen gjordes. En betydande del av tilläggsatsningen gjordes för att vi litade på det koncept som skapades i och med Aalto-universitetet. De extra pengarna var ingenting som togs bort från de andra universiteten, utan något extra för det nya

konceptet, som när det lyckas kommer att komma hela vårt land och hela vår national-ekonomi till godo. Det är allt skäl för de andra universiteten att komma ihåg att kapitaliseringsstödet som gavs till alla kom till endast och enbart för att Aalto-universitetet grundades. Också det var extra finansiering.

I politiken måste man våga göra val av det här slaget för att vi ska klara oss bra. Alla våra universitet har sin specifika roll. Alla måste inom sina styrkeområden ha möjlighet även till spetsforskning och statsmakten bör också belöna framgångarna i den hårda konkurrensen.

Ärade festpublik

Det rådande tänkesättet är sådant att universitetet ska skapa en god grund för teknologi som ständigt utvecklas, för ännu bättre kompetens i affärsverksamhet och ledarskap, för internationalisering, kommersialisering och byggandet av varumärken. Detta borde ju vara ett tydligt och klart framgångskoncept nästan för vilket företag som helst.

Jag är bara illa rädd att framgångskonceptet inte är tillräckligt i Finland. Utöver och parallellt med det behövs målmedvetna företagsägare och företagare som har både vilja och möjlighet att ta ekonomiska risker. Det behövs tillräckligt smidiga kapitalmarknader, som skapar förutsättningar för att framgångsrika företag hålls kvar och utvecklas vidare även i Finland. Det behövs en uppdatering av praxis inom arbetsmarknaden så att den motsvarar 2000-talets förhållanden med en gemensam valuta och global konkurrens. På arbetsplatserna – på företagsplanet – behövs bra ledarskap och förmåga att på alla nivåer av arbetet tillämpa innovationer som gjorts runt om i världen. Det behövs också sådan flexibilitet i att organisera arbetet med rätt omkostnader så att finländare vinner offerttävlingar och arbetena fås hit.

Hos oss är i synnerhet flexibilitet på arbetsmarknaden på lokal nivå tabu. Det är svårt att ens diskutera saken. Inte är det ju frågan om illvilja mot någon. Vad man vill är att öka efterfrågan på finsk arbetskraft.

Finland är ingen separat ö i världen, utan en integrerad del av världsekonomin. För att nå framgång måste vi ta i betraktande vad som händer på annat håll. För att nå framgång måste vi se till både våra kunskaper och vår förmåga att agera i ett ständigt föränderligt konkurrensläge. Många normer och praxis för spelreglerna inom arbetslivet hos oss har uppkommit för decennier sedan, i en mera statisk och mera skyddad verksamhetsmiljö av storindustrier än i dag. Jag anser att det vore bra om universitetsväsendet genom forskning skulle delta i den pågående diskussionen om läget.

Efter allt det sagda vill jag dock påminna om att den viktigaste framgångsfaktorn ändå sist och slutligen är passionen och engagemanget för vad man håller på med. Engagemang och entusiasm är dock inte synonymer till blindhet. Jag hoppas att det i Aalto växer upp ungdomar som tror på sin sak, men som också kan överge en idé om det visar sig att den inte är livsduglig – och kan rikta blicken framåt, visare av erfarenheten. Redan nu kan man se att entusiasmen från Aalto-universitetet avspeglas i samhället och företagargandan. Också i detta avseende är Aalto på väg att infria de förväntningar som ställdes.